

Lieta C-99/22**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 14. februāris

Iesniedzējtiesa:

Symvoulío tis Epikrateias (Valsts padome, Grieķija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 30. decembris

Prasītāja:

Kapniki A. Michailidis A.E.

Atbildētājas:

Organismos Pliromon kai Elegchou Koinotikon Enischyseon Prosanatolismou kai Eggyiseon (O.P.E.K.E.P.E.) (Grieķijas Kopienas atbalsta virzības un garantiju maksājumu un kontroles aģentūra)

Ypourgos Agrotikis Anaptixis kai Trofimon (Lauksaimniecības un pārtikas attīstības ministrija)

Pamatlietas priekšmets

Prasība atcelt *Ethnikos Organismos Kapnou* (Valsts Tabakas organizācijas, Grieķija) lēmumu par nepamatoti izmaksātās Kopienas prēmijas atmaksu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lauksaimniecība – Tirgu kopīgā organizācija – Jēltabaka – Padomes Regula (EEK) Nr. 2062/92 – Spēkā esamība – Interpretācija – Tiesību normu atpakaļejoša spēka aizlieguma princips – Tiesiskās palāvības aizsardzības princips – LESD 267. pants

Prejudiciālais jautājums

Vai ar Padomes Regulas (EEK) Nr. 2062/92 (1992. gada 30. jūnijs) 3. panta 3. punktu – kurā ir noteikts, ka, ja zemākas kvalitātes lapu tabakas daudzums, ko iegādājies pārstrādātājs, pārsniedz IV pielikumā minēto maksimālo procentuālo daļu no visa attiecīgās šķirnes iegāžu daudzuma, prēmija tiek samazināta par 30 % attiecībā uz daudzumu, kurš pārsniedz minēto procentuālo daļu, – ir pārkāpts tiesību normu atpakaļejoša spēka aizlieguma princips un tiesiskās palāvības aizsardzības princips?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un Tiesas judikatūra

Padomes Regula (EEK) Nr. 727/70 (1970. gada 21. aprīlis), ar ko izveido tirgu kopīgo organizāciju jēltabakas nozarē (OV, Īpašais izdevums 03/005, 85. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 860/92 (1992. gada 30. marts) (OV 1992, L 91, 1. lpp.): 1.-7.a pants, 13. un 17. pants

Komisijas Regula (EEK) Nr. 1726/70 (1970. gada 25. augusts), ar ko paredz noteikumus par prēmijas piešķiršanu par lapu tabaku (OV, Īpašais izdevums 03/005, 178. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas Regulu (EEK) Nr. 1413/1991 (1991. gada 29. maijs) (OV 1991, L 135, 15. pants): 2., 2.a un 2.b pants un 7. panta 2. punkts

Padomes Regula (EEK) Nr. 2075/92 (1992. gada 30. jūnijs) par jēltabakas tirgus kopīgo organizāciju (OV 1992, L 215, 70. lpp.): 1., 3., 5., 6. un 8.-10. pants

Padomes Regula (EEK) Nr. 861/92 (1992. gada 30. marts), ar ko 1992. gada ražai nosaka maksimālos garantētos daudzumus jēltabakas nozarē (OV 1992, L 91, 2. lpp.): pirmais un otrais apsvērumi

Padomes Regula (EEK) Nr. 2062/92 (1992. gada 30. jūnijs), ar ko 1992. gada ražai nosaka mērķa cenas, intervences cenas un prēmijas, kādas piešķir lapu tabakas pircējiem, tabakas ķīpu atvasinātās intervences cenas, atsauces kvalitāti, kā arī ražošanas teritorijas (OV 1992, L 215, 22. lpp.): pirmais, trešais, septītais un devītais apsvērumi, 3. pants, kā arī I un IV pielikumi

Tiesas spriedumi, 1991. gada 11. jūlijs, *Crispoltoni* (C-368/89, EU:C:1991:307); 1994. gada 5. oktobris, *Crispoltoni* u.c. (C-133/93, C-300/93 un C-362/93, EU:C:1994:364); 1998. gada 26. marts, *Petridi* (C-324/96, EU:C:1998:138); 1998. gada 17. septembris, *Pontillo* (C-372/96, EU:C:1998:412), un 2000. gada 6. jūlijs, *ATB* u.c. (C-402/98, EU:C:2000:366).

Īss faktu un tiesvedības izklāsts

- 1 Ar Valsts Tabakas organizācijas (Grieķija) direktora 1995. gada 22. septembra lēmumu prasītājai saskaņā ar Regulu Nr. 2062/92 tika uzdots atmaksāt Kopienas

prēmiju 51 564,843 GRD (151 327,492 EUR) apmērā, kas tai nepamatoti izmaksāta: tā faktiski esot saņēmusi lielāku prēmiju, nekā tai esot bijušas tiesības saņemt, ņemot vērā to, ka tās veiktās 1992. gada ražas šķirnes “Katerini” tabakas iegādes bija zemākas kvalitātes tabakas iegādes, kas pārsniedza minētās regulas IV pielikumā noteikto procentuālo daļu, proti, 20 %.

- 2 Par šo lēmumu prasītāja cēla “atcelšanas prasību” *Symvoulio tis Epikrateias* (Valsts padome, Grieķija), kura nodeva šo prasību *Dioikitiko Protodikeio Athinon* (Atēnu Pirmās instances administratīvā tiesa, Grieķija) nolēmuma pieņemšanai. Atēnu Pirmās instances administratīvā tiesa prasību noraidīja kā nepamatotu. Pēc tam prasītāja par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Dioikitiko Efeteio Athinon* (Atēnu Administratīvā apelācijas tiesa, Grieķija), kura to ar pārsūdzēto spriedumu noraidīja.
- 3 Atēnu Administratīvā apelācijas tiesa atzina, ka Regulas Nr. 2062/92 3. panta 3. punktā ietvertā norma attiecas uz 1992. gada ražu un ir paredzēta pārejai uz jauno tabakas tirgus kopīgās organizācijas sistēmu 1993. gada ražai, ar atbilstošajiem grozījumiem. Turklāt tā uzskatīja, ka prēmiju noteikšana saskaņā ar minēto normu nebija atpakaļejoša spēka gadījums, jo bija norādīts nevis uz līgumu par 1992. gada ražu noslēgšanas dienu, bet gan tikai uz ražotāja tabakas kvalitāti. Tādēļ tā noraidīja prasītājas apgalvojumu, ka Regula Nr. 2062/92, ciktāl tā attiecas uz tiesiskajām attiecībām, kas jau ir radušās pirms tās publicēšanas 1992. gada 30. jūlijā, konkrēti, līgumiem par ražotāju veiktu tabakas iegādi attiecībā uz 1992. gada ražu, kurus prasītāja parakstījusi pavasara sezonā un pirms 1992. gada 1. jūnija, neesot spēkā, jo tai esot atpakaļejošs spēks.
- 4 Atēnu Administratīvā apelācijas tiesa norāda, ka ar Regulas Nr. 2062/92 3. panta 3. punktu arī nav pārkāpts tiesiskās palāvības aizsardzības princips. It īpaši, tā ir paudusi uzskatu, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru šī principa mērķis ir aizsargāt jebkuru pietiekami informētu saimnieciskās darbības veicēju no neparedzamām tiesisko situāciju un attiecību izmaiņām un ka tirgus kopīgo organizāciju jomā, kurā nemitīgi notiek pielāgošanās, ņemot vērā ekonomiskās situācijas izmaiņas, saimnieciskās darbības subjekti nevar leģitīmi sagaidīt, ka saglabāsies pastāvošā tiesiskā situācija. Tādējādi tā noraidīja prasītājas apgalvojumu, ka negaidītās un secīgās Kopienas atbalsta shēmas izmaiņas ir pievīlušas tās gaidas – kuras bija balstītas uz juridisko situāciju, kāda bija spēkā brīdī, kad tika noslēgti līgumi par audzēšanu, – saņemt visu prēmiju, nevis par 30 % samazinātu prēmiju.
- 5 Prasītāja pārsūdzēja Atēnu Administratīvās apelācijas tiesas spriedumu iesniedzējtiesā.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 6 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, lai gan pēc būtības tiesisko attiecību drošības princips nepieļauj Savienības tiesību akta stāšanās spēkā pirms tā publikācijas, tomēr izņēmuma kārtā to var atļaut, ja to prasa izvirzītais mērķis un

tiek pienācīgi ievērota ieinteresēto personu tiesiskā palāvība. Minētā judikatūra ir piemērojama arī tad, ja piemērošana ar atpakaļejošu spēku nav skaidri paredzēta pašā tiesību aktā, bet izriet no tā satura (spriedums, 1991. gada 11. jūlijs, *Crispoltoni*, C-368/89, EU:C:1991:307, 17. punkts).

- 7 No pastāvīgās judikatūras arī izriet, ka tiesiskās palāvības aizsardzības principa – kas ir viens no Savienības pamatprincipiem – mērķis ir aizsargāt jebkuru pietiekami informētu saimnieciskās darbības veicēju no neparedzamām tiesisko situāciju un attiecību izmaiņām. Tomēr tirgus kopīgo organizāciju jomā – kurā kompetentajām iestādēm ir plaša rīcības brīvība kopējās lauksaimniecības politikas jomā un kurā nemitīgi tiek veikti pielāgojumi, atkarībā no ekonomiskās situācijas izmaiņām – saimnieciskās darbības veicēji nevar leģitīmi sagaidīt, ka saglabāsies pastāvošā tiesiskā sistēma. Tiesiskās palāvības aizsardzības principa piemērošanas joma nevar tikt paplašināta tiktāl, ka [šis princips] vispārīgi nepieļautu, ka jauni noteikumi attiektos uz tādu situāciju sekām nākotnē, kuras radušās tad, kad spēkā bija agrākais tiesiskais regulējums. It īpaši, tā kā uzņēmēji nevar atsaukties uz iegūtu tiesību pastāvēšanu, lai saglabātu konkrētu priekšrocību, tad to varbūtējais ienākumu samazinājums nevar veidot tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu (skat. Tiesas spriedumus, 1994. gada 5. oktobris, *Crispoltoni* u.c., C-133/93, C-300/93 un C-362/93, EU:C:1994:364; 1998. gada 26. marts, *Petridi*, C-324/96, EU:C:1998:138; 1998. gada 17. septembris, *Pontillo*, C-372/96, EU:C:1998:412, un 2000. gada 6. jūlijs, *ATB* u.c., C-402/98, EU:C:2000:366).
- 8 Regulas Nr. 727/70 mērķis, citu starpā, ir sekmēt saražotās tabakas kvalitātes uzlabošanu un pielāgot ražošanu, no jauna pārveidojot kultūraugus uz konkurētspējīgākām šķirnēm; ņemot vērā šo virzienu, kādu ar minēto regulu paredzēts sniegt ražošanai, reizi gadā tiek noteikta mērķa cena nākamā kalendārā gada ražai un katras šķirnes atsaucē kvalitātei. Cenas, tāpat kā atsaucē kvalitāte un ražošanas teritorijas, tiek noteiktas līdz katra gada 1. augustam attiecībā uz nākamā kalendārā gada ražu. Šajā regulā arī ir paredzēta prēmijas piešķiršana fiziskām un juridiskām personām, kuras iegādājas lapu tabaku tieši no Kopienas audzētājiem, ar nosacījumu, ka minētās personas ir noslēgušas ar tiem Eiropas audzēšanas līgumus. Piemērojamās prēmijas par nākamā kalendārā gada ražu apmērs tiek noteikts katru gadu līdz 1. novembrim, katrai šķirnei, kas nāk no atzītajām ražošanas teritorijām, un atbilstošajai atsaucē kvalitātei. Šādi noteiktais prēmijas apmērs attiecas uz visu attiecīgās šķirnes tabaku, bet izņēmuma kārtā, lai neradītu šķēršļus tirgus kopīgās organizācijas pienācīgai darbībai un ražošanas kvalitatīvai pielāgošanai tirgus prasībām, par kvalitāti, kas atšķiras no atsaucē kvalitātes, var tikt noteikts lielāks vai mazāks apmērs par to, kāds parasti ir piemērojams visai šīs šķirnes tabakai.
- 9 Regulas Nr. 727/70, kas atcelta ar Regulu Nr. 2075/92, kura ir stājusies spēkā kopš 1993. gada ražas, mērķis bija pielāgot sistēmu, it īpaši, pamatojoties uz kvalitātes politiku, un tajā bija paredzēts, ka, lai saņemtu prēmiju, ir jābūt izpildītām arī kvalitātes prasībām. Saistībā ar tiesību aktu reformu jēltabakas nozarē, it īpaši 1992. gada ražai, uz kuru neattiecas jaunās Regulas Nr. 2075/92

normas, ir pieņemtas: a) Regula Nr. 861/92, ar ko ir noteikti maksimālie garantētie daudzumi un b) Regula Nr. 2062/92, ar ko ir noteiktas mērķa cenas, intervences cenas, prēmijas, atsauces kvalitāte un ražošanas teritorijas atsevišķām šķirnēm.

- 10 No sistēmas, kas paredzēta Regulā Nr. 727/70 par tirgu kopīgo organizāciju jēltabakas nozarē, izriet, ka “atsauces kvalitāte”, kas tiek noteikta reizi gadā, kura ir definēta tā, lai ļautu cik vien iespējams objektīvi izvērtēt tabakas kvalitāti, bija būtisks kritērijs, citu starpā, prēmijas apmēra noteikšanā. Tomēr no šo tiesību normu sistēmas neizriet, ka prēmijas piešķiršanai saņēmējiem būtu izvirzīts nosacījums, ka tie iegādājas tādas konkrētas kvalitātes tabaku, kura atbilst reizi gadā noteiktajai “atsauces kvalitātei”. Citiem vārdiem sakot, no tās neizriet, ka prēmija tiktu piešķirta tikai tad, ja saņēmējs saskaņā ar audzēšanas līgumu ir iegādājies tādas kvalitātes tabaku, kura atbilst tiesiskajā regulējumā noteiktās šķirnes “atsauces kvalitātes” īpašībām.
- 11 Regulā Nr. 2062/92 ir paredzēts, pirmkārt, 3. panta 3. punktā, ka prēmija tiek samazināta par 30 %, ja pārstrādes uzņēmums, kurš saņem prēmiju, ir iegādājies tabaku, kuras klase, kategorija vai kvalitāte ir zemāka [par atsauces klasi, kategoriju vai kvalitāti], un ja zemākas kvalitātes tabakas daudzums, ko tas iegādājies, pārsniedz zināmu procentuālo daļu no visām attiecīgās šķirnes iegādēm. Konkrēti, aplūkojamai šķirnei “Katerini” šī procentuālā daļa atbilstošajā pielikumā bija noteikta 20 % apmērā.
- 12 Tā kā Regula Nr. 2062/92, kas attiecās uz 1992. gada ražu, uz kuru neattiecas jaunā Regula Nr. 2075/92, tika pieņemta 1992. gada 30. jūnijā un *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēta 1992. gada 30. jūlijā, proti, dienā, kad audzēšanas līgumiem jau bija jābūt noslēgtiem saskaņā ar Regulu Nr. 1726/70, tad minētajai Regulas Nr. 2062/92 3. panta 3. punkta normai ir atpakaļejošs spēks.
- 13 Turklāt, pēc iesniedzējtiesas uzskatiem, ja ieviestā prēmijas samazinājuma mērķis tiešām ir uzlabot audzēto tabakas šķirņu kvalitāti un tādējādi to konkurētspēju, tad šis mērķis, kas, protams, atbilst tabakas tirgus kopīgās organizācijas mērķiem, nevarēja jau būt sasniegts Regulas Nr. 2062/92 spēkā stāšanās brīdī. Tas tādēļ, ka minētajā dienā termiņš audzēšanas līgumu noslēgšanai starp audzētājiem un pārstrādātājiem bija pagājis un tirgus dalībnieki jau bija pieņēmuši lēmumu par ražošanas virzienu; attiecībā uz 1992. gada ražu vairs nepastāvēja iespēja izvirzīto mērķi papildināt, proti, aizliegt tādu tabakas šķirņu audzēšanu, kuras neatbilst kvalitātes kritērijiem.
- 14 Tādējādi minēto iemeslu dēļ iesniedzējtiesa šaubās par Padomes Regulas Nr. 2062/92 3. panta 3. punkta spēkā esamību (skat. spriedumu, 1991. gada 11. jūlijs, *Crispoltoni*, C-368/89, EU:C:1991:307).
- 15 Turklāt, pēc iesniedzējtiesas uzskatiem, šajā gadījumā ir pārkāpts arī saimnieciskās darbības veicēju tiesiskās palāvības aizsardzības princips, jo saskaņā ar normu, kas bija spēkā atbilstoši Regulai Nr. 727/70, tās prēmijas apmērs, kas piemērojama nākamā kalendārā gada ražai, tiek noteikts līdz katra

gada 1. novembrim, un katrā ziņā audzēšanas līgumiem jau bija jābūt noslēgtiem līdz jūnija beigām.

DARBBA VERSIJA